

Estràbic(ALDC, I, 141. *Estràbic*)

Remarquem dues característiques dels noms que designen ‘el qui no pot dirigir els dos eixos visuals alhora en un mateix punt’: a) la interferència amb els noms d’altres defectes oculars (*borni*, *guenyo*, *guerxo*); b) la creativitat popular en forma d’unitats perifràstiques (*mirar contra el govern*, etc.). *Guenyo* s’estén pel cat. central; és resultat d’un encreuament de *guerxo* amb *guinyar* (i potser amb *ganyota*), més ostensible en la variant *guinyo* (140). *Guerxo*, germanisme arribat probablement a través de l’italià, manté en el val. septentrional i tortosí el significat originari, amb les variants formals *gueix* (71) i *garxo* (segons Coromines, per encreuament amb *guarro* [?]). *Gaio* (*gai*) ocupa l’àrea rossellonesa; mot inexplicat (l’occità no hi té cap paper). *Borni* (54, 59, 110), pròpiament ‘que no hi veu d’un ull’ (vg. mapa 84), ha passat a ‘estràbic’; igualment *llusco*, *llosco* (64, 120, 147), que prové del llat. LUSCUS ‘borni’, ha experimentat el mateix canvi de defecte visual (avui també ‘que hi veu poc’). *Bisc* (*bisco*, *visco*) és tribut al cast. *bizco*, d’origen incert, probablement de formació expressiva, inicialment en relació amb ‘fer l’ullet’ a partir del nucli onomatopèic BSK, indicador de la rapidesa de tancar i obrir els ulls; s’estén pel valencià, nord-occidental i mallorquí. Altres lexemes, d’ubicació local, no són recollits pels

diccionaris dialectals: *maüllo* (118), potser de **mal ull*, *malullat* (128), *mirallut* (140), *giraiüls* (124, 189), *trasullat* (181), *ullgirat* (38), *segovis* (21), *ciegalutx* (131).

Viscaio (185) pot obeir a un floreig verbal amb *Viscaia*; *tort* (40, 119, 133, 141, 145, 178, 184, 186) mantindria el sentit originari (‘tort de ulls’ s. XV); *estràbic* (85), mot culte derivat del llat. STRABO, ha estat resposta de l’alguerès, calcada de l’italià *strabico*. La formulació perifràstica ha estat particularment productiva, al·lusiva a l’obliquïtat de la mirada, sense que falti la nota humorística (*mirar contra el govern* o *contra la justícia* [21 ocurrences]): *té la vista desnivellada* (27), *desvia la mirada* (45), *té la vista desviada* (105), *mira (o guaita) de reguard (de regord)* (45, 56), *mira travesser* (87), *mira de través* (95), *vista creuada* (177), *se li crusa la vista* (102), *té la vista girada* (76), *té els ulls entregirats* (123), *té la vista entreveçada* (83, 112, 170, 175, 179), *mira de cantó* (163), *mira de reüll* (163, 175), *mira fixo* (95), *migranya* (131), *té els ulls torts* (85), *té (o fa la) mala mirada* (53, 57, 58, 65, 66, 69, 114, 120, 121, 127, 129, 135), *fa mirada* (172), *mira malament* (44, 45, 109), *té ull de pisto* (113), *amb els ulls estrabillats* (85).

